

„Дошао сам јутрос у осам“, каже Миленко, студент из Београда, кога око 14 часова затичемо надомак оградe Саборне цркве. „Није било лако. Али можда је и ово неки вид прочишћења и, верујте ми, смешна жртва коју треба поднети за нешто тако узвишено. Поносан сам данас, због Ваше светости, што сам Србин и православлац. Част ми је што сам живео у времену када сте нас предводили и показивали пут“, записао је Миодраг Станковић. „Ти ниси последњи патријарх као што кажу, већ први. Нисмо те били достојни“, стоји у књизи жалости у Саборној цркви. Горан је записао: „Умро је последњи Србин коме смо сви веровали. Ја као и већина у овој земљи сматрам да је наш Патријарх био светац који је ходао земљом. Један од ретких правих, изворних правих хришћана. Таквог човека треба испратити.“

Ово је само неколико изјава људи који су сатима достојанствено чекали у непрегледним редовима да би одали пошту упокојеном патријарху Павлу. Стотине хиљада људи који су прошли поред његовог одра упутили су више него јасну поруку не само нашој Православној цркви, владајућој политичкој елити, него и целом друштву. За наше људе је овај мимоход искреног поштовања био вид духовног прочишћења, пробудио је национални понос, отворио је питање достојности и доследности вере, моралног ауторитета и духовног предводништва.

Међутим, у свим реаговањима може се извући заједничка морална нит и заједничко духовно осећање. Скромност и доследна оданост изворним јеванђељским принципима красиле су личност патријарха Павла. А управо су то друштвене и духовне вредности које хронично недостају нашем друштвеном, политичком, али и црквеном животу. Испраћај патријарха Павла је показао да у нашем друштвеном, политичком, али и у црквеном животу нема снажних, утемељених и пре свега моралних и људских ауторитета. Изгубљена је вера у веродостојност политичких принципа, што води разарању друштвеног живота. Такође је показао да се народ брзо покрене из своје хроничне апатије када треба да покаже које су вредности и морални узорци за њега од пресудне важности. Тако је било и овог пута. На овај начин још једном се показало да једно друштво не може да се развија и делује ако у њему не функционишу основни морални ауторитети и начела.

Људи су поштовали патријарха Павла јер је својим скромним и посвећеничким животом сведочио изворна хришћанска и јеванђељска уверења. И то је извориште његовог моралног ауторитета који је остао неокрњен и поред многобројних политикантских напада и након његовог упокојења. Човек који је више од три деценије провео на Косову

и Метохији као владика рашкопризренски знао је да се само посвећеношћу монашком завету скромности и сиромаштва на најбољи начин брани православље и српски народ. То дугогодишње косовско искушење само је додатно учврстило његов морални и светачки утицај након избора за патријарха Српске православне цркве.

Након смрти патријарха Павла показало се да наш народ и даље највише цени људе који су спремни да следе своја уверења. Зато је сваки покушај политичке инструментализације патријарховог достојанственог испраћаја унапред био осуђен на неуспех. Ко год је то и покушао, само је себи скочио у стомак и додатно се искомпромитовао. Опроштај од патријарха Павла показао је изнад свега афирмацију духовних вредности изворног хришћанства оличеног у начелима скромности и сиромаштва којих се тако упорно држао патријарх. Још једном се могла препознати тежња нашег народа да своје поверење дарује онима који су својим животом сведочили посвећеност, постојаност и доследност. Може се слободно рећи да су ови дани још једном показали да наш народ зна да се својим достојанством уздигне изнад своје политичке и црквене елите и пошаље им важну поруку, али и опомену.

Морална празнина и недостатак озбиљног ауторитета као већ хронично стање нашег друштва у ових неколико узвишених дана попуњени су одавањем искрене почаст патријарху Павлу. Да ли ће порука овог великог народног окупљања бити јасно протумачена, зависи у великој мери и од актуелног стања у нашем политичком и црквеном животу. Једно је сигурно, друштво не може да функционише без снажних моралних ауторитета. Да ли ће зјапећа празнина која се отворила након многобројних изневеравања најискренијих нада у морални и демократски опоравак наше земље бити испуњена на прави начин, остаје непознаница. Пример скромности и јеванђељског подвижништва патријарха Павла остаће узор. Отишао је онај коме су сви веровали, а то је за једно друштво довољно упозорење да се поштење и моралност могу уграђивати не само у религијску заједницу, већ и у свакодневни живот и политику у којој је морал изопштен и у великој мери прокажен.